

נושאי הלימוד

הולך נגד הרוח: יציאה נגד נורמות חברתיות

- דמותה של תמר: בראשית ל"ח
- עינת רמון: "לב הארי של תמר"
- דמותן של המיילדות: שמות א', פסוקים ח'-כ"ב
- דמותה של בת פרעה: שמות ב', פסוקים א'-י'
- דמותה של מרים: במדבר י"ב
- סיפורי המרגלים: במדבר י"ג-י"ד
- דמותו של קורח: במדבר ט"ז
- סיפורי בלק ובלעם: במדבר כ"ב, במדבר כ"ג, פסוקים א'-י"ג
- בנות צלפחד: במדבר כ"ז, פסוקים א'-י"א, במדבר ל"ו
- דמותה של רחב: יהושע ב'
- משל כבשת הרש: שמואל ב' י"ב
- האישה החכמה מתקוע: שמואל ב' י"ד פסוקים א'-כ"ד
- דמותו של איתי הגתי: שמואל ב' ט"ו
- מרד שבע בן בכרי: שמואל ב' כ'
- דמותה של רצפה בת איה: שמואל ב' כ"א
- רוני מגידוב: "סיפור רצפה בת איה"
- דמותו של אליהו הנביא: מלכים א' י"ח, י"ט, כ"א
- דמותו של מיכה בן ימלא: מלכים א' כ"ב
- רקע לסיפור ירמיהו: ירמיה ל"ז, פסוקים ט'-כ"א; ל"ח, פסוקים א'-י"ג
- חווה לך ברח: עמוס ז', פסוקים י'-י"ז
- שיר השירים ג': פסוקים א'-ה'
- שיר השירים ה': פסוקים ב'-ח'
- שיר השירים ח': פסוקים ח'-י"ד

שייכות וזרות: החיפוש אחר זהות

פרשת הגבעונים: יהושע ט'
סיפורי שמשון הגיבור: שופטים י"ג, י"ד, ט"ו, ט"ז
פרשת השומרונים: מלכים ב' י"ז, פסוקים א'-ו', כ"ד עד הסוף, עזרא ד', עזרא ט', עזרא י'
יאירה עמית: "גלוי ונסתר במקרא"
עתליה ברנר: "נשים זרות במקרא"
הרקע לחורבן ממלכת יהודה: מלכים ב' כ"ד, פסוקים ח'-כ'
מגילת אסתר: א'-י'
מגילות חיצוניות לאסתר ג', ד' [תפילות מרדכי ואסתר]
מגילת רות: א'-ד'
אורית אבנרי: "עומדות על הסף - שייכות וזרות במגילות רות ואסתר"
דניאל א', ג', ו'

מנהיגות במבחן

חוטר מגזע ישי: ישעיהו י"א, פסוקים א'-י'
אהוד בן גרא: שופטים ג'
דבורה וברק: שופטים ד'
גדעון: שופטים ו', ז', ח'
חוק המלך: דברים י"ז פסוקים י"ד-כ'
משל יותם: שופטים ט'
דמותו של יפתח: שופטים י"א, י"ב, פסוקים א'-ז'
משפט המלך: שמואל א' ח'
מנהיגותו של דוד: שמואל ב': ג', ד', ה' פסוקים א'-י', ו' פסוקים י"א-ט"ו, מלכים א' א'
מנהיגותו של שלמה: מלכים א': ג', י"א
רחבעם וירבעם: מלכים א' י"ב
משל הרועים: יחזקאל ל"ד
יאיר זקוביץ "דמות המנהיג הריאלי והאידיאלי".

הוראות לפתרון מבחן בתנ"ך

- יש לקרוא היטב את שאלות המבחן ולבחור מביניהן את הברורות והקלות יותר לנבחן.
- תשובה בתנ"ך יש לפתוח במשפט המבטא קשר לשאלה. במילים אחרות, המשפט הפותח הוא כמו כותרת לתשובה המבטאת את הנושא שלה.
- כאשר מתבקש מן השאלה להביא מספר ראיות, נימוקים, הסברים וכו', יש להציג במוכבות נפרדות.
- כדי ליצור עריכה נכונה וקולחת רצוי להקדים הסבר לציטוט.
- הציטוט הוא למעשה חיזוק וראייה לטיעון שקדם לו ולכן עליו להיות צמוד להסבר ולא כשורה נפרדת ונבדלת.
- כאשר מתבקש מן השאלה להביא ראיות, נימוקים, שלבים וכו', ראוי לתת להם הגדרות כמו: שלב ראשון, שלב שני, נימוק מדיני, דתי, פוליטי, צבאי וכו'.

דוגמה למבנה תשובה:

השאלה: קראו שמות א' פסוקים ח'-כ"ב.

נראה כי פרעה עובר שלבים במאבקו בבני ישראל. ציינו שני שלבים, והסבירו את ההחמרה שמבטא השלב השני.

התשובה:

[משפט פתיח]: בפסוקים ח'-כ"ב נמצא שני שלבים המבטאים החמרה ביחסו של פרעה לבני ישראל:

- שלב ראשון: פגיעה בבני ישראל באמצעות עבודה והטלת מסים: "הָבָה נְתַחֲכְמָהּ לוֹ פֶּן-יִרְבֶּה [...] וַיִּשְׂימוּ עָלָיו שְׂרֵי מִסִּים לְמַעַן עֲנֹתוֹ בְּסִבְלָתָם".

- שלב שני: קריאה פומבית לעם המצרי כולו לפגוע בישראל: "וַיִּצַו פְּרָעֹה לְכָל-עַמּוֹ לְאֹמֵר כָּל-הַבֶּן הַיְלֹוֹד הַיְאֻרָה תִשְׁלֹיכֶוּ וְכָל-הַבֵּת תַּחֲיוֹן".

- כאשר מופיע קטע מקור כמו, שיר, מאמר, פרשן, יש להתייחס אליו בשמו, להסביר את דבריו בלשון ברורה, ולצטט מדבריו המופיעים בגוף השאלה.

דוגמה לשאלה עם מקור ספרותי:

קראו עמוס ז' פסוקים י'-י"ז ואת השיר "חווה לך ברח" של ח"נ ביאליק.

"לך ברח? - לא-ברח איש כמוני! / הלוך בלאט למדני בקרי / גם דבר פן לא-למדה לשוני / וקקדום כבד יפל דברי / ואם-פחי תם לריק - לא-פשעי / חטאתכם היא ושאו העון! / לא-מצא תחתי סדן פטישי / קרדמי בא בעץ רקבון / אין דבר! אשלים עם-גורלי / את-פלי אקשור לחגורתי / ושכיר היום בלי שכר פעלי / אשובה לי בלאט כשבאתי / אל-גוי אשוב ואל-עמקיו / ואכרת ברית עם שקמי יער / ואתם - אתם מסוס ורקב / ומחר ישא כלכם סער".

ציינו שתי נקודות דמיון ונקודת שוני בין דמותו של עמוס בשיר ובמקרא, והסבירו כיצד דמותו של עמוס מצטיירת בשיר לעומת זו שבמקרא.

התשובה:

[משפט פתיח]: בין שירו של ח"נ ביאליק "חווה לך ברח" לבין דמותו של הנביא עמוס בפסוקים י'-י"ז נמצא נקודות דמיון ושוני.

[בשאלת דמיון יש להגדיר את נקודת הדמיון ולהביא ראיה מכל מקור בנפרד]:

נקודות הדמיון:

- בשני המקרים מדובר ברועי צאן.

לפי פסוקים י'-י"ז: "ויקחני יהוה מאחרי הצאן".

לפי שירו של ביאליק: "הלוך בלאט למדני בקרי".

- בשני המקרים הם זוכים להתנגדות מהסביבה:

לפי פסוקים י'-י"ז: "ויאמר אמציה אל-עמוס חנה לך ברח-לך אל-ארץ יהודה".

לפי שירו של ביאליק: "לך ברח".

נקודת השוני היא בהיבט הנחישות של הנביא. אם מהפסוקים עמוס מצטייר כמי שאיננו נסוג לנוכח ההתנגדות אליו: "ויאמר אמציה אל-עמוס חנה לך ברח-לך אל-ארץ יהודה [...] אתה אמר לא תנבא על-ישכאל ולא תטיף על-בית ישחק. לכן פה-אמר יהוה אשתך בעיר תזנה ובניך ובנותיך בחרב יפלו". הרי שעל פי שירו של ביאליק הנביא מצטייר כמי שדווקא נסוג לנוכח ההתנגדות שבה נתקל: "אין דבר! אשלים עם-גורלי / את-פלי אקשור לחגורתי / ושכיר היום בלי שכר פעלי / אשובה לי בלאט כשבאתי".

דוגמה לשאלה עם מקור פרשני:

קראו במדבר י"ב פסוק א' ואת דברי רש"י שלפניכם:
"ותדבר מרים ואהרון' - היא פתחה בדיבור תחילה לפיכך הקדימה הכתוב תחילה".
מה הקושי בפסוק וכיצד מיישב אותו רש"י.

התשובה:

שאלה זו מורכבת למעשה משתי תתי-שאלות, קושי והסבר, לכן יש לענות עליהן בנפרד. תחילה נתייחס לקושי ואחר כך לפתרון שהציע הפרשן:
[משפט פתיח]: בפסוק א' נמצא קושי לשוני-תחבירי.
בלשון התקנית יש לנקוט לשון רבים: 'וידברו מרים ואהרון'. אולם הפסוק נוקט לשון יחיד לתיאור שיחה בין האחים: "וַתְּדַבֵּר מִרְיָם וְאַהֲרֹן בְּמִשְׁחָה".
הסבר על פי רש"י: מרים היא שפתחה בשיחה, לכן הזכיר אותה הכתוב בתחילה: "היא פתחה בדיבור תחילה לפיכך הקדימה הכתוב תחילה".

מבחנים מותאמים לשאלון 60% :1362

הולך נגד הרוח

- יציאה נגד נורמות חברתיות

מבחן ראשון

ענו על ארבע מן השאלות 1-7 [כל שאלה 25 נקודות]

1. קראו בראשית ל"ח.

א. קראו פסוקים א'-ב'.

(1). נראה כי מעשהו של יהודה זכה לביקורת מרומזת מצד הכותב המקראי, הצביעו על המילה המבטאת

ביקורת, וציינו את הביקורת המשתמעת כלפיו בפסוק, היעזרו בדברים ז' פסוקים א'-ג'.

(2). קראו גם ישעיה כ"ג פסוק ח', והציעו פתרון אפשרי לקשיים שצינתם בתת-סעיף (1).

ב. קראו פסוק ט'.

נראה כי אונן בחר שלא לייבם את תמר מהו ההסבר הניתן בקטע למעשהו? היעזרו בדברים כ"ה פסוק ו'.

2. קראו שמות א', פסוקים ח'-כ"ב.

א. קראו פסוקים ט"ו-י"ז.

(1). שתי המיילדות מבטאות מחאה מוסרית של היחיד נגד השלטון הרודני. קראו את המדרש שלפניכם

[שמות רבה א' י"ג]: "פועה", שהופיעה פנים כנגד פרעה וזקפה חוטמה בו ואמרה לו: אוי לו לאותו האיש

כשיבוא האלוהים להיפרע ממנו". הסבירו כיצד באה לידי ביטוי מחאתן של המיילדות בפסוקים ובמדרש

שלפניכם.

(2). רש"י לומד על פעולותיהן של המיילדות משמותיהן: "שפרה", על שם שמשפרת את הוולד, 'פועה', על

שם שפועה ומדברת והוגה לילד כדרך הנשים המפייסות את התינוק".

הסבירו את צדיקותן היתרה של המיילדות כפי שבאה לידי ביטוי במדרש שמן.

ב. קראו פסוקים ח'-כ"ב.

נראה כי פרעה עובר שלבים במאבקו בבני ישראל.

ציינו שני שלבים, והסבירו את ההחמרה שמבטא השלב השני.

3. קראו שמות ב', פסוקים א'-י'.

א. קראו פסוקים ז'-י', פרק א' פסוק כ"ב, ואת דברי חנה כשר שלפניכם:

"שתי תפיסות עולם קוטביות מגולמות בסיפור המקראי על הצלתו של משה התינוק העברי. האחת - פוליטית-פרגמטית נטולת עכבות מוסריות, שאותה מייצג בהקשר זה פרעה המלך, והאחרת - מוסרית של חמלה ללא גבולות המתבטאת במעשייה של בתו, הבוגדת באינטרסים המוצהרים של ממלכת אביה". הביאו ראיה מן הכתוב לכל אחת משתי תפיסות העולם המנוגדות שמציינת כשר.

ב. קראו פסוקים א'-י' ופרק א' פסוק כ"ב.

בידינו מסורות רבות על השלכת ילדים לנהר. קראו את עיקרי אגדת לידתם של רמוס ורומולוס, מייסדי העיר רומא:

"אמם של הילדים הייתה ריאה סילבה, כוהנת בתולה במקדש נסטיה ובתו של המלך הקודם נימיטור. האל מרס הוא שפקד את אמם של התאומים בחורש קדוש. לאור מוצאם האצילי נחשבו התאומים כמי שעלולים לסכן את שלטונו של המלך אמוליוס, וכדי למנוע זאת הוא הורה להשאירם למות על גדת הטיבר. אלא שהמשרת שבידיו הופקדה אותה משימה נוראה חס עליהם, הכניסם לסל ושילח את הסל על מי הנהר. אֵל הנהר טיבריוס ציווה על המים לשקוט והסל נקלע אל בין שורשי עץ תאנה סמוך לגדה, שם התגלו התינוקות בידי זאבה, שהיניקה אותם עד שאומצו לבסוף בידי רועה ואשתו".

ציינו שלוש נקודות דמיון בין סיפור משה לאגדת רמוס ורומולוס ושתי נקודות שוני.

4. קראו במדבר י"ב.

א. קראו פסוק י"ג.

(1). על פי זאב וייסמן, מקובל שנביא מאריך בתפילתו הן על היחיד והן על הכלל.

ציינו את הקושי בנוסח תפילתו של משה.

(2). קראו את דברי רש"י שלפניכם: "רפא נא לה' - מפני מה לא האריך משה בתפלה שלא יהיו ישראל

אומרים אחותו עומדת בצרה והוא עומד ומרבה בתפלה, ד"א [=דבר אחר] שלא יאמרו ישראל בשביל

אחותו הוא מאריך בתפלה אבל בשבילנו אינו מאריך בתפילה". מזה הם שני ההסברים שבאמצעותם

רש"י מיישב את הקושי שצינתם בתת-סעיף (1)?

ב. קראו פסוק י'.

קראו את דברי חז"ל שלפניכם: "אין הנגעים באים אלא על לשון הרע. אמרו חכמים: תדע לך שהנגעים על לשון

הרע, הרי שמרים הצדקת על ידי שדיברה לשון הרע במשה אחיה דיברו בה הנגעים. סימן לכל בעלי לשון הרע".

הסבירו כיצד לומדים חז"ל על מהות החטא שחטאה מרים מתוך העונש שקיבלה.

5. קראו במדבר כ"ב.

א. קראו פסוקים ג'-ד'.

הופעת בני ישראל מעוררת חרדה אצל בלק מלך מואב. חרדה זו מודגשת באמצעים ספרותיים, הבאים לידי ביטוי הן בדברי בלק עצמו והן בדברי הכותב המקראי. הביאו דוגמה והסבירו את הדימויים הספרותיים הבאים לידי ביטוי בדברי בלק ובדברי הכותב המקראי.

ב. קראו פס' ט' ואת דברי רש"י שלפניכם: "כוונת הש"י [=השם יתברך] שאמר מי האנשים היתה לטובה ליכנס עמו בדברים", מה הקושי בפסוק וכיצד רש"י מיישב אותו?

6. קראו במדבר כ"ז.

א. קראו פסוקים א'-י"א.

מצד אחד נראה כי בנות צלפחד השיגו הישג נכבד, אולם מצד שני נראה שעדיין נותרה עדיפות לבן יורש. הוכיחו מן הכתוב את שני חלקי ההיגד.

ב. קראו פסוקים א'-ד'.

(1). קראו את דברי התנא שלפניכם [תלמוד בבלי, מסכת בבא בתרא דף קי"ט, ע"ב]: "תָּנָא בְּנוֹת צִלְפָּחַד חֲכֻמָּיוֹת הֵן דְּרַשְׁנוּיָו הֵן". הביאו ראיה מן הכתוב לכל היבט שמאפיין התנא את בנות צלפחד.
 (2). הסבירו איזה רושם משאירות עליכם בנות צלפחד: ישרות, פמיניסטיות, חכמות, נועזות, וכו'. נמקו דעתכם.

7. קראו יהושע ב'.

א. קראו פסוק א' ויהושע ו' פסוק כ"ה.

נראה כי פסוק זה מבטא ביקורת סמויה כלפי יהושע על עצם שליחת המרגלים.
 נראה כי יהושע לא הבין את הגורם לכישלון שליחות מרגלי יריחו והוסיף לנהוג בדרך דומה. הוכיחו טענה זו מתוך השוואה ליהושע ט' פסוקים י"ד-ט"ו ויהושע ז' פסוקים ב'-ח'.

ב. קראו פסוקים ט'-י"א.

בדברי רחב נמצא מספר סיבות שגרמו ליושבי יריחו לחשוש מפני בני ישראל: חוזקו ועוצמתו של אלוהי ישראל, שורת הניצחונות של בני ישראל על אויביהם, הניסים שעשה ה' לישראל. הביאו ראיה מהכתוב לכל היבט שמסומן בקו.

מבחן שני

ענו על ארבע מן השאלות 1-7 [כל שאלה 25 נקודות]

1. קראו בראשית ל"ח.

א. קראו פסוקים א'-י"א.

בפרק זה יהודה ובניו מצטיירים כחוטאים, אם ביחסים שבין אדם למקום ואם ביחסים שבין אדם לחברו.

(1). ציינו את חטאם המשתמע של ער ואונן.

(2). ציינו את חטאיו של יהודה הן ביחסים שבין אדם למקום והן ביחסים שבין אדם לחברו, והביאו דוגמה

לכל אחד מהחטאים.

ב. קראו פסוק ט"ו.

(1). קראו גם ויקרא י"ח פסוק ט"ו, ציינו את הקושי שבמעשה הייבום שעשה יהודה.

(2). קראו את המדרש שלפניכם [תלמוד בבלי, מסכת מגילה, דף י', ע"ב]: "משום דכסתה פניה ויחשבה

לזונה? אלא: משום דכסתה פניה בבית חמיה [יהודה] ולא הוה ידע לה [לא ידע כיצד היא נראית], זכתה

ויצאו ממנה מלכים ונביאים". הסבירו כיצד המדרש מיישב את הקושי שציינתם בתת-סעיף (1)?

2. קראו שמות ב', פסוקים א'-י'.

א. קראו פסוקים ז'-י', פרק א' פסוק כ"ב ואת המדרש שלפניכם [שמות רבה א']: "ותשלח את אמתה', כיוון שראו

אמהותיה שביקשה להציל את משה, אמרו לה: גבירתנו, מנהגו של עולם - מלך גוזר גזרה, אם כל העולם כולו

אין מקיימים אותה, בניו ובני ביתו מקיימים אותה - ואת עוברת על גזרת אביך". הסבירו את האירוניה במעשה

של בת פרעה כפי שהיא באה לידי ביטוי בדברי משרתותיה.

ב. לעומת המיילדות לא נזכר שבת פרעה קיבלה גמול על המעשה המוסרי שעשתה. קראו את המדרשים

שלפניכם והסבירו את הגמול של זכתה על פי כל אחד מהמדרשים:

על פי מדרש שמות רבה: "אמר לה [לבת פרעה] הקב"ה: משה לא היה בנך וקראתו בנך, אף אני, לא את בתי

ואני קורא אותך בתי - בת-יה שנאמר 'ואלה בני בתיה בת-פרעה - בת-יה'".

על פי מסכת כלה רבתי: "תשעה נכנסו בחייהם בגן עדן. ואלו הן: [...] ובתיה בת פרעה".

3. קראו במדבר כ"ב.

א. קראו פסוקים ח'-ט', כ'.

(1). בשני הקטעים מתוארת התגלות ה' לבלעם בחלום הלילה. קראו את דברי רש"י שלפניכם, והסבירו מדוע

ומה משמעות ההתגלות בלילה דווקא.

"לינו פה הלילה, אין רוח הקודש שורה עליו אלא בלילה וכן לכל נביאי אומות העולם [...] מי בחלום

הלילה כאדם ההולך אצל פלגשו בהיחבא".

(2). קראו גם בראשית מ"א פסוקים כ"ב-כ"ה ובראשית ל"א פסוק כ"ד, והסבירו אם המתואר בפסוקים אלו

עולה בקנה אחד עם פירוש רש"י.

ב. קראו פסוקים ח'-כ"א.

נראה שני היבטים בדמותו של בלעם: מצד אחד הוא מרבה להעיד על עצמו פעם אחר פעם, שהוא נשמע באופן

מוחלט לאלוהים, והוא אף מתרברב בקשר המיוחד הזה. ומצד שני נראה שאין לו חיבור אינטימי וקדוש עם

אלוהים. שכן הוא מסוגל בשביל בצע כסף וכבוד לבוא מרחוק בטורח רב ולהתערב בסכסוך לא לו, בהפעלת

כוחות רעים של קללה. הוכיחו מהכתוב את שני ההיבטים בדמותו של בלעם.

4. קראו במדבר י"ב.

א. קראו פסוקים א'-ט'. נראה כי מרים ואהרון חטאו בחטא לשון הרע.

(1). ציינו את שני הטיעונים של האחים בגנות משה.

(2). נראה כי הטענה השנייה היא המרכזית, והיא שזוכה להתייחסות ולמענה. הן מצד הכותב המקראי והן

מצד אלוהים בעצמו. הסבירו את התייחסותם של אלוהים והכותב המקראי לטענה השנייה של האחים.

ב. קראו פסוק א'. ואת דברי רש"י שלפניכם:

"ותדבר מרים ואהרון - היא פתחה בדיבור תחילה לפיכך הקדימה הכתוב תחילה".

מה הקושי בפסוק וכיצד רש"י מיישב אותו?

5. קראו יהושע ב'.

א. מהפרק שלפנינו מצטיירת דמותה רבת הפנים של רחב.

ניכר כי היא בעלת מידע, מסורה למשפחתה, מתוחכמת, אמיצת לב, בוגדת בעמה. הביאו ראיה מהכתוב לכל

היבט המסומן בקו.

ב. קראו פסוק י"ט.

בפס' זה חוזר הביטוי 'דם בראש' בהקשר של אחריות, הסבירו על מי מוטלת האחריות בכל הקשר של הביטוי.

6. קראו שמואל ב, ט"ו.

א. קראו פסוקים א'-ו' ואת המדרש שלפניכם [שמו"ר א']: "כל המונע בנו מן המרדות סוף בא לתרבות רעה ושונאהו [...] דוד שלא ייסר לאבשלום בנו ולא רדהו, יצא לתרבות רעה וביקש להרוג את אביו, וגרם לו לילך יחף והוא בוכה. ונפלו מישראל כמה אלפים וכמה רבבות, וגרם לו דברים קשים הרבה שאין להם סוף".
על פי המדרש מה גרם למרד אבשלום?

ב. קראו פסוק ל"א.

(1). מה משמעות הביטוי "עצת אחיתופל" בעברית בת ימינו.

(2). האם משמעות זו עולה בקנה אחד עם המשתמע מפסוק ל"א [היעזרו בשמואל ב' י"ז פסוק י"ד]?

7. קראו שמואל ב, כ"א.

א. קראו פסוקים א'-ו' ואת דברי הרמב"ם שלפניכם [משנה תורה, הלכות תשובה, פ"ב ה"י]:
"אסור לאדם להיות אכזרי ולא יתפייס, אלא יהא נוח לרצות וקשה לכעוס. ובשעה שמבקש ממנו החוטא למחול, מוחל בלב שלם ובנפש חפצה, ואפילו הצר לו וחסא לו הרבה, לא יקום ולא יטור. וזהו דרכם של זרע ישראל ולבם הנכון. אבל העובדי כוכבים ערלי לב אינן כן, אלא ועברתן שמרה נצח. וכן הוא אומר על הגבעונים לפי שלא מחלו ולא נתפייסו, והגבעונים לא מבני ישראל המה". הסבירו את הביקורת המשתמעת בדברי הרמב"ם כלפי הגבעונים וציינו את התכונה המבדילה בין ישראל לעמים על פי השקפתו.

ב. במאמרה "רצפה בת איה" מציינת רוני מגידוב כי לב הכותב המקראי עם רצפה ועם המוקעים.

(1). הביאו שלוש ראיות להוכחת נטיית לבו של הכותב המקראי לטובת המוקעים.

(2). הביאו שלוש ראיות להוכחת נטיית לבו של הכותב המקראי לרצפה.

מבחן שלישי

ענו על ארבע מן השאלות 1-7 [כל שאלה 25 נקודות]

1. קראו בראשית ל"ח.

א. קראו פסוק כ"ה.

(1). קראו את פירוש רש"י לפסוק כ"ה: "'היא מוצאת' - להישרף, 'והיא שלחה אל חמיה' - לא רצתה תמר להלבין פניו של יהודה ולומר: ממך אני מעוברת, אלא: 'לאיש אשר לו אלה', אמרה: 'אם יודה - יודה מעצמו, ואם לאו - ישרפוני ואל אלבין פניו', מכאן אמרו: נוח לו לאדם שיפילוהו לכבשן האש ואל ילבין פני חברו ברבים". האם דמותה של תמר המצטיירת מפירוש רש"י תואמת את דמותה המצטיירת מהפסוקים בקטע שלפניכם? נמקו תשובתכם.

(2). הסבירו מהו הגמול המשתמע שתמר זכתה לו על פי האמור ברות ד', פסוקים י"ח-כ"ב.

ב. קראו פסוק כ"ו.

בתרגום יונתן תורגם המשפט שאומר יהודה "צדקה ממני" - כך: "צדקה היא תמר, ממני התעברה". מה משמעות דבריו של יהודה על פי נוסח המקרא, ומה משמעותו על פי נוסח התרגום.

2. קראו שמות א', פסוקים ח'-כ"ב.

א. קראו פסוקים ט"ו-י"ז.

(1). קראו את דברי דון יצחק אברבנאל שלפניכם: "ולא היו עבריות, כי איך יבטח לבו בנשים העבריות שימיתו ולדיהן, אבל היו מצריות מילדות את העבריות". הסבירו מה זהותן של המיילדות על פי פירושו של אברבנאל.

(2). הביאו שתי ראיות מהקטע שלפניכם שיכולות לסתור את דברי אברבנאל.

ב. קראו פסוקים ט"ז-י"ז, כ"ב וגם שמות ב', פסוקים ז'-י'.

בהצהרת העצמאות האמריקאית נמצא דגש על המושג זכות טבעית, הטבעה באדם מטבע בריאתו: "הרי כל בני האדם נבראו שווים, ובוראם העניק להם זכויות שאין ליטול מהם [...] אנו סבורים שאמיתות אלה ברורות מאלהין". הסבירו את הדילמה שעמדה בפני המיילדות ובפני בת פרעה. והסבירו אם וכיצד בחירתן מתיישבת עם מושג 'ההחוק הטבעי' המופיע בהצהרת העצמאות האמריקאית.